

razmnažati, izlučivat će otrove-toksine, koji su za život naročito opasni. Kad se ubrizga antitetanički serum, ovakove se klice i njihovi toksini u zametku unište.

Prijelomi kosti i iščašenja zglobova također trebaju često prvu pomoć, ako je zdravstvena ustanova daleko. Obično je glavni zadatak ove pomoći, da spriječi nesnosne boli ozlijeđenoj osobi, a to donekle postižemo tako, da imobiliziramo povrijeđeni dio, t. j. spriječimo slobodno kretanje, a to uzrokuje jake boli. Kako redovno nemamo pri ruci prikladnih pomagala, moramo se pomoći onim, što imamo. Prelomljenu ruku ili nogu ili iščašeni zglob moramo u položaju, koji je za ozlijeđenog najmanje bolan, pričvrstiti, fiksirati za neku čvrstu podlogu. U tu svrhu može nam poslužiti komad daske, kartona, običnog drva, štap, kišobran ili slično. Često puta kod prijeloma noge može nam druga noga poslužiti za fiksiranje, ako nemamo ništa drugo. Ako je povrijeđena kičma, treba prije transporta naročito dobro paziti, da se ozlijeđeno mjesto ne pomiče, jer je to ne samo bolno, nego i naročito opasno: mogla bi se, naime, teško oštetiti hrptenjača i kičmena moždina.

Naročito treba paziti kod t. zv. komplici-

ranih prijeloma kosti, t. j. kad prelomljena okrajak kosti prodre kroz kožu napolje. Tu imamo zapravo osim prijeloma još i otvorenu ranu. Prema tome i prva pomoć mora da vodi brigu i o jednom i drugom, kako je to gore ukratko navedeno.

Prva pomoć može biti kadšto i definitivna pomoć, t. j. nije potrebna nikakova daljnja pomoć stručnog lica ili u stručnoj ustanovi. To se dešava, kada su povrede sitne, pa si svaki sam kod kuće može pomoći. Ali kod iole teže povrede treba svakako nakon prve pomoći ozlijeđenog uputiti na stručno liječenje. Međutim, gdje i kad i veoma neznatne povrede, naoko beznačajne, mogu poprimiti veoma nepovoljan tok kod liječenja, naročito kod vanjskih infekcija, pa u takovim slučajevima ne smijemo oklijevati, nego potražiti stručno liječenje. A i osobe, koje su se na posebnim tečajevima osposobile za pružanje prve pomoći, moraju biti svjesne, da nisu kvalificirane za liječenje, nego da je njihova uloga ograničena samo na prvu pomoć, a daljnje liječenje mora se prepustiti stručnjacima i stručnim ustanovama.

Prim. dr. Eugen Nežić

VIJESTI

TEČAJ ZA MUZAČE MEHANIČKE MUŽNJE

Suvremena stočarska proizvodnja, u ostalom kao i druge grane poljoprivredne i opće privrede, moraju se temeljiti na tekovinama suvremene nauke i tehnike.

U vezi s tim pojavljuje se potreba, da se provođenje tih tekovina povjeri kadrovima, koji su stekli izvjesno znanje iz svoje struke i grane.

Na temelju toga Radnički savjet PIK »Belje« donio je odluku još potkraj prošle godine, da se na Belju održi niz tečajeva. Između ostalog i tečaj za muzače mehaničke mužnje.

Polj. ind. kombinat »Belje« u perspektivi ima osnivanje velikih govedarskih farma sa specijalnim zadatkom uzgoja mliječne stoke i njezina podmlatka.

Broj krava treba da se popne na 12.000 grla, a prosječna godišnja mliječnost jedne krave planira se na 3.700 lit., što daje godišnju proizvodnju cca 44 milijuna litara, ili danomice oko 100–110.000 lit. mlijeka djelomice za konzum, a djelomice za preradu.

Takav veliki broj krava i velika proizvodnja mlijeka bezuvjetno povlači stanovite pro-

mjene u dosadašnjem načinu držanja i mužnje.

Na pojedinim upravama Belja već je primijenjena mehanička mužnja. Nije potrebno posebno naglašavati prednost mehaničke mužnje u poredbi s ručnom mužnjom, jer nam je poznato, da mehaničkom mužnjom dobivamo vrlo kvalitetno mlijeko u higijenskom smislu, osim toga ona olakšava i pojeftinjuje rad. Potpuni uspjeh postiže se samo onda, ako cijelom aparaturom i instalacijama rukuje osposobljeno osoblje.

Radi toga je održan tečaj za muzače, koji će rukovati strojevima za mehaničku mužnju.

Tečaj su polazili radnici i radnice s poljoprivrednih uprava, gdje je već uvedena mehanička mužnja. Bilo je 13 polaznika, koji su s uspjehom završili praktični i teoretski dio tečaja.

U teoretskom dijelu tečaja polaznici su se upoznali s anatomijom i funkcijom mliječne žlijezde, s različitim faktorima, koji utječu na količinu i kvalitetu mlijeka, s postupkom s mlijekom poslije mužnje i sa transportom mlijeka. Zatim s ishranom mliječne stoke, suvremenim držanjem krava muzara, s mehanizacijom ishrane; zatim su se detaljno upoznali sa svim principima i radom stroja za mehaničku mužnju, pa sa zoohigijenom.

Praktični rad obavljao se u izmuzilištu P. U. Jasenovac, gdje su tečajci samostalno radili na mužnji, sastavljali, rastavljali i dezinficirali stroj za mehaničku mužnju i pogonske djelove (elektromotor, vakuum crpaljke i ostalo).

Teoretska predavanja popraćena su i projekcionim slikama, koje prikazuju rad strojeva i držanje krava u raznim stočarski razvijenim i naprednim zemljama.

Polaznici ovog tečaja jesu prva generacija osposobljenog kadra ove struke na Belju.

Ing. A. P.

Grupa polaznika tečaja s nastavnikom i rukovodiocem tečaja ing. Proskura Aleksandrom održanog od 9. VI. do 28. VI. 1958. god.

SASTANAK UPRAVNOG ODBORA STRUČNOG UDRUŽENJA MLJEKARSKIH ORGANIZACIJA JUGOSLAVIJE

13. IX. o. g. Upravni odbor Udruženja održao je svoju II. redovnu sjednicu. Istoj su, osim članova Upravnog odbora, prisustvovali i članovi Nadzornog odbora.

Kao osnovno pretresen je dosadašnji rad Udruženja. Izvještaj o radu podnio je sekretar drug ing. Moma Stambolić. Nakon dulje diskusije konstatirano je da se dosadašnjim radom, iz objektivnih razloga, nije puno krenulo naprijed. Razlog tome je taj, što se u proteklom dvomjesečnom periodu nije moglo neke probleme rješavati ili su rješavani polovično zbog odsustva nekih odgovornih osoba iz naše drž. uprave. Osim toga zbog pomanjkanja prostorija za Udruženje, kao i nemogućnost da se sekretar nalazi stalno u Beogradu, mnoge stvari, koje je trebalo riješiti moralo

se dogoditi. Tom prilikom je sekretar obavijestio članove da su sredstva u visini od 15 milijuna deviznih dinara, koja su bila predviđena za nabavku reprodukcionog materijala za mljekarstvo, utrošena u druge svrhe, a da se nama potreban materijal nije nabavio. Kako je naknadnim urgiranjem dobiveno najprije 7, a kasnije je povišeno na ukupno 14 milijuna deviznih dinara, to će se potrebni materijal uskoro nabaviti.

Na kraju sjednice je zaključeno, da se energično počnu rješavati pojedini problemi, te da se bezuvjetno osigura stalno sjedište Udruženja, kao i smještaj sekretara, kako bi se započelo radom na problemima mljekarske industrije.

SASTANAK ODBORA SEKCIJE ZA HRVATSKU

Dne 15. IX. o. g. održan je u Zagrebu sastanak Odbora naše sekcije na kojem su uglavnom rješavana pitanja organizacione prirode.

Formiranjem novog Udruženja pristupilo se pozivu članova i proširenju članstva u istom Udruženju. Kako dosadašnji članovi bivšeg Udruženja za Hrvatsku nisu još dali svoje pristupnice, postavljeno je kao prvo, da se te organizacije ponovno učlane. Ujedno će se poduzeti živa akcija da se obuhvate sve organizacije, koje se bave preradom mlijeka, kao i one, koje su neposredno vezane uz taj rad. Prema odlukama osnivačke skupštine potvrđeni su stavovi članarina za privredne organizacije-članice Udruženja.

Na sastanku je iznesen slučaj ulaska pojedinih poduzeća u otkupna područja susjednih poduzeća, te je zaključeno, da se sa svim zainteresiranim poduzećima održi zajednički sastanak, kako bi se to najpravičnije riješilo, kao što je to i dosad bilo kod eventualnih sporova.

U vezi s pojavom separatora u pojedinim našim krajevima, dogovoreno je, da se načini jedan elaborat s potrebnom dokumentacijom, te da se u tom smislu zatraži preporuka nadležnog državnog organa, kako bi se spriječilo širenje separatora.

SUDJELOVANJE MLJEKARSKIH PODUZEĆA NA II. MEĐUNAR. REV. IZLOŽBI »PORODICA I DOMAČINSTVO«

U okviru Međunarodnog zagrebačkog vele-sajma održana je i II. Međunarodna revijalna izložba »Porodica i domaćinstvo 1958«.

Kao i prošle godine naše organizacije dobile su poziv da sudjeluju na istoj izložbi.

Obzirom na kratkoću vremena za organizaciju istog izlaganja, poziv za sudjelovanje upućen je svim većim mljekarama u Jugoslaviji. Odaziv nije bio naročit, tako da je konačnu prijavu sa pošiljkama uzoraka uputilo 11 poduzeća, koja su poslala 22 razna mliječna proizvoda sa 65 raznih uzoraka. Izlaganje tih eksponata bilo je u okviru »supermarketa« — prodavaonice sa samoposluživanjem i to u 2 rashladne vitrine smješteni su bili mliječni proizvodi kao sir, maslac, mliječni prah i slično, u druga 2 otvorena rashladna stola smješteno je bilo mlijeko i jogurt te u trećem otvorenom mliječni napitci. Posebna rashladna zatvorena vitrina bila je za mliječni sladoled. Obzirom da je takav tip izlaganja trebao biti što pristupačniji potrošaču, to su pojedini mliječni proizvodi, a prvenstveno sir, bili posebno pakovani u celofan papir u manjim količinama s oznakama proizvođača, nazivom proizvoda, težinom i cijenom. Posjetiocima su se veoma povoljno izražavali o načinu takovog pakovanja, kao i o asortimanu mliječnih proizvoda.

I Z D O M A Ć E I S T R A N E Š T A M P E

Nabava rasplodnih bikova iz Austrije — Iz Austrije nabavljeno je za Hrvatsku 14 rasplodnih bikova simentalke pasmine mliječno-mesnog smjera. Raspoređeni su ovako: 7 u centru za umjetno osjemenjivanje u Križevcima, 3 u Varaždinu, 3 u Čakovcu i 1 u Kutini. Mliječnost majka nabavljenih bikova varira od 4.000—5.000 kg (2 iznad 5.000 kg, 9 više od 4.000 kg, a 3 ispod 4.000 kg). Procenat masti u mlijeku kod 10 majka je iznad 4%, a kod 4 ispod 4%.

Prosječna cijena bikova iznosila je 270.000 dinara. K tome treba pribrojiti i ostale troškove. Za uvezene bikove dobio se regres od 20% od nabavne cijene.

Govedarstvo na poljoprivrednim dobrima Hrvatske — God. 1957. povećao se broj goveda prema god. 1956. za 36,6% (od 20.110 na 27.447). Prosječna godišnja proizvodnja mlijeka po kravi god. 1957. iznosila je 3.005 kg, a 1956. 2.670 kg. Najveću prosječnu mliječnost postigle su krave crveno-šare pasmine (11)

4.568 kg, a zatim crno-šare pasmine 3.557 kg, pa krave smeđe pasmine 3.053 kg, simentalke 2.984 kg, a najmanje pingavske krave 1.974 kg.

Ukupno je kupljeno 4.235 goveda za rasplod, a 8.767 goveda za tov.

Iste godine isporučeno je 6.574 utovljenih goveda u težini od 3.180.000 kg (prosječno 484 kg teška), a teladi i junadi 6.530 u težini od 1.165.000 kg (prosječna težina od 178 kg).

Mlijeka je proizvedeno 27.670.000 kg. Prosječna prodajna cijena god. 1957. iznosila je 27,9 Din (od 20—40 Din). Na 1 ha glavnih krmnih površina proizvedeno je prosječno 3.689 kg mlijeka (60% više nego god. 1956.).

Superkoncentrat za tov svinja — Valpovačka tvornica krmnih smjesa pod nadzorom Zavoda za unapređenje poljoprivrede — Osijek proizvodi će superkoncentrat za tov svinja. Zasad će se proizvesti manje količine (oko 10 vagona), jer nedostaju sirovine. Sa 40 kg superkoncentrata i 300 kg kukuruza do-